

Justina Iparragirre Eizagirre

*Irun, Gipuzkoa
(1913)*

Aurkibidea

Biografia

Txumarraga baserrian jaioa, Katean. Aita Hondarribikoa zuen eta ama goierritarra, Olaberriakoa. Baserritik bizi ziren. Hamar senide izan ziren, bera bederatzigarrena. Auzoko eskolan ibili zen Justina. Ahizparekin ere jardun zuen lanean gerora Ongi etorri tabernan. Gerra hasi zenean, anai-arreba denak mugaz bestaldera joan ziren ihesi eta bera bakarrik geratu zen baserrian gurasoekin. Bi seme izan zituen.

Zintak

IRN-023

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2011-05-05
- **Iraupena:** 88 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Idoia

Pasarteak

1. Txumarraga baserrian jaioa, Irunen

- **Erref:** IRN-023/004
- **Iraupena:** 0:04:26. **Hasi:** 00:01:56. **Bukatu:** 00:06:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Txumarraga baserrian jaioa. 1700 ingurukoa da baserria. Egin zuten harginak trebeak zirela dio. Baserria ez da asko aldatu. Harrizko sotoa lehen bezalaxe dago.

Transkripzioa

- Zer, non jaio zinen zu?
- Baserri hontan.
- Eta baserri honek nola du izena?
- Txumarraga.
- Txumarraga.
- "Tienes allí... Tienes allí el...".
- Bai, eta aspaldikoa da, ez da? Baserria.
- U! Baserri honek izango ditu... Nik ez dakit beiñon sukaldeko... atiaan... atiaan markuan dago grabatua, e. Eta da "el año... 1700... 1700, oye". Eta oan gaude, aber, 2000... 12... 11, e.
- Bai.
- Pentsazu zenbat urte dittun, e! Bai.
- Bai, bai. Eta zuk hau, hola, holaxe, orain dagoen bezala ezagutu zenuen Txumarraga, ala lehen pixka bat diferentea zen?
- Ez, ez... eta nik ematen diot meritu haundiya gure aurrekoaki, zergatikan pentsazu ze harri... ze harri puska dittun arbol... esto... paretak, e? Eta oan... oan zerbitzen diote bandejan materiala eta gauza. Beiñon hoiek altxatzeko indarra behar zuten gizonak orduan, e. Eta... klaro, hemen bizi dena... bizi dena, pues ez dut /eztut/ pentsatzen, "verdad", gauza hoiek... Biñon nik meritu haundi ematen... haundi ematen diot horri.
- Bai.
- Den... denboa bateko gizonak bazutela... Eta, pentsazu, horrenbeste urte izateko, baserri honek orduan e baziren arkitektuak abillak, e! Zergatikan, beittu, bada teillatuan egurra adornua bezala iña, e. Eta orduan ez zen /etzen/ oan bezala altxatzeko...
- Makinarik, ez?
- Ez, ez zen /etzen/ e. Eta bazutela abilidadea orduko arkitektoak e. Bai.

Eta beste aldian, bestia, etxiaan... aldian, etxe honen atzian, badia harriak... puf! metro biñon gehio altua dutenak. Eta nik esaten dut / esateut/: "hoieki laja pakian; ez kendu, e! Baserriya laja dagon bezela". Zergatikan, klaro, urtiakin, pues teillatuak hondatzen die, eta... Teillatu hau egin genun oan dala hiru o lau urte berrittu. Eta esaten zien: "Eta ez duzu / eztuzu/ nahi esto..."...

- Egurra berritu?

- Ez. "Ez duzu nahi..." Nola? Teillatua jarri beharrian, zementua eta... "Ez, ez, ez. Laja, laja. Jangoikoa eta lege zaharrak" esaten diet nik. Eta hola. Lehen bezela dao, baserriya lehen bezela. Klaro, barrena ez. Barrena... pentsazu, larogei urtian, ze... ze kanbio behar den izan. Beiñon sotua, "entrada", lehen bezela dao harriya. Eta barriyoko apaiza etortzen denian – oso lagun zaharrak gea, eta–, esaten: "ez pentsatu nik esaten dutela, e, baiñon ez pentsatu harri hori kentzia, e! Zergatik, zergatikan da sanua, eta horrek du meritu [haundiya], aber pentsatu harriya hoiek nundikan ekarri zittuten, hor dena jartzeko. Oan zemento plaka bat bota, eta "vale", Beiñon hori... hori hor da. Eta ez kendu, e!" Eta "Ez, nerekatikan ez dut kenduko, biñon nik konprenitzen dut ni... nere ondotikan heldu direnak, pues, ez dute /eztute/ pentsatuko nere... nik bezela igual. Eta nahiko dute, pues... jarri behar bezela, e. Biñon sotu hori hola geldittu da, bai.

2. Gurasoek nola ezagutu zuten elkar

- **Erref:** IRN-023/005
- **Iraupena:** 0:06:18. **Hasi:** 00:06:22. **Bukatu:** 00:12:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

<p>Aita Hondarribikoa zen, eta ama Olaberriakoa, goierritarra. Aitaren ama gazte alargundu zen, eta bigarren ezkondu zen, Goierriko gizon batekin. Gizon haren iloba gaztea joan zen bisitan (ama), eta hala ezagutu zuten elkar gurasoek.</p>

3. Trenean harremanak egitea

- **Erref:** IRN-023/007
- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 00:12:45. **Bukatu:** 00:14:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Inguruko herriak eta auzoak

Laburpena:

Bere anaia zaharrena arotza zen. Frantziara joan zen lanera eta han ezkondu zen; haren alabak liberalagoak ziren, eta trenean egiten zituzten lagunak etxera gonbidatzen zituzten. Hemen hori ez zen normala.

4. Aranibarzar baserrian sagardotegia jarri zuten gurasoek

- **Erref:** IRN-023/009

- **Iraupena:** 0:07:31. **Hasi:** 00:14:25. **Bukatu:** 00:21:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Kanpoko jendearekin harremana
- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:

Aitaren auzokoek jakin zutenean kanpotar batekin ezkondu behar zuela, kritikatu egin zuten. Andregaiaren aita auzo alkatea zela erantzun zuen. Hondarribian ezkondu, eta Irunera joan ziren bizitzera, Aranibarzar baserrira. Sagardotegia jarri zuten. Senar-emazte aberats batzuek ahizpa eraman zuten, hazteko.

5. Botoa ez emateagatik, baserritik bota zituzten

- **Erref:** IRN-023/010
- **Iraupena:** 0:04:51. **Hasi:** 00:21:56. **Bukatu:** 00:26:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Politika » Gerra aurea » 1914-1923: Monarkia

Laburpena:

<p>Aranibarzar baserriaren jabeak administratzaile bat zuen, eta boto bila joan zen. Aita karlista zen, eta nagusia errepublikazalea. Hiru botorengatik galdu zuen, eta etxetik bidali zituen. Aita Txumarragako nagusiari laguntzen ibiltzen zen, morroi. Hark maizterra bidali zuen, eta hara joan ziren.</p>

6. Anaia asko eta neska gutxi etxean

- **Erref:** IRN-023/011
- **Iraupena:** 0:02:44. **Hasi:** 00:26:47. **Bukatu:** 00:29:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Ahizpa zaharrena bera oso umea zela ezkondu zen. Mutil asko ziren, eta neska gutxi. Gurasoak zaintzeko ardura zuten neskek. Txumarraga baserriak lursail asko zituen. Maizterrak ziren. Nagusiarekin ondo konpontzen ziren.

7. Maizterra izan eta etxejabe bihurtu

- **Erref:** IRN-023/013
- **Iraupena:** 0:06:57. **Hasi:** 00:30:12. **Bukatu:** 00:37:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Maizterrak ziren. Nagusiarekin ondo konpondu ziren beti, etxeko andrearekin. Errenta txikia zuten. Etxeko andrea hil zenean, seme-alabek lursailak saldu zituzten eta baserria berarentzat eman zioten. Justina eta Faustina, bi izen ditu.

8. Maistrari mandatuak egiten

- **Erref:** IRN-023/015
- **Iraupena:** 0:04:28. **Hasi:** 00:38:38. **Bukatu:** 00:43:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Zinema
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

Eskolan ibili zen garaia. Mandatuak egiten zizkion Felisa maistrari. Kafe bila bidaltzen zuen tabernara. Ostegun arratsaldean jai izaten zen, eta zinemara eramango zuela esan zion, Donostiara. Alpargatak jantzi zituelako, ez zuen eraman.

9. Ahizpa gazte alargundu zen

- **Erref:** IRN-023/016
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 00:43:06. **Bukatu:** 00:45:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Ahizpa zaharrenak berak baino hogeitaz urte gehiago zituen. Hura ezkondu zenean bi urte eta erdi zituen, baina ez zion sekula maitasun handirik erakutsi. Treneko makinista zen senarra. Alargun geratu zen sei seme-alabarekin.

10. Eskolan, bera irakasle lanetan; erdaraz

- **Erref:** IRN-023/018
- **Iraupena:** 0:02:58. **Hasi:** 00:46:09. **Bukatu:** 00:49:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

<p>Eskolako kontuak. Oinez joaten ziren, bidezidorretik. Neska-mutilak elkarrekin. Maistrak bera jartzen zuen irakasle moduan. Erdaraz ikasten zuten. Francok euskara galarazi zuen gero.</p>

11. "Gora Euskadi" esatea gaizki ikusia

- **Erref:** IRN-023/020
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:50:18. **Bukatu:** 00:51:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Liskarrak politikan

Laburpena:

<p>Irungo plazan izan zen mitin batean bere aitak "Gora Euskadi" esan zuen, eta ez zen ondo ikusia horregatik.</p>

Transkripzioa

- Behin batez izandu zen mitin bat plazan, eta nere attak esandu zun, esan zun: "Gora Euzkadi!", "Gora Euzkadi!". Eta hori esan zulakoz, ez zeon ondo ikusiya. Orduan'e bazen politika ustela, politika ustela. Eta oain'e seitzen due.
- Eta aitari zer gertatu zitzaion? Aitari zer gertatu zitzaion?
- Ezer asko ez, biñon ez ondo ikusiya.
- Baina ez zuten kartzelara eramane?
- Ez, ez.

12. Politikaz ez zuten hitz egiten

- **Erref:** IRN-023/022
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:51:21. **Bukatu:** 00:52:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra aurea » 1931-1936: II. Errepublika

Laburpena:

Ez da Errepublikarekin asko gogoratzen. Maria Cristina erregina Miarritzera joaten zen jokatzera. Politikaz ez da sekula asko arduratu.

Transkripzioa

- Akordatzene naiz nola esaten zuten erregiña, Maria Kristina, juaten zen Biarritzea j... dirua jostatze... jo, jo... jokatzea. Bai. Eta behin batez fronteran damutu eta buelta! Bai... Hori.
- Hori entzunda?
- Bai. Hori akordatzene naiz.
- Bai.
- "La reina María Cristina".
- Eta Republi... Republika etorri zanian hona, e... banderak eta... ipini zituzten? Republikako... Republikanoen banderak eta?
- Puse no... no... Ez naiz asko, asko akordatzene gauz horretaz, e, ez genun... Nere gurasoak ez zien politikoak eta ez genun gauz horren gaiñea hitzikan egiten. Anaiak, anaiak izango zuten euren /euden/ ideak eta... baiñon ni... no... bastante... ignorante izandu naiz gauza horren gaiñean.

13. Ahizpak taberna hartu zuen errentan

- **Erref:** IRN-023/026

- **Iraupena:** 0:06:14. **Hasi:** 00:54:23. **Bukatu:** 01:00:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Ahizpak, alargundu zenean, jostun tailerra jarri zuen. Emagin moduan ere ibiltzen zen, medikuarekin. Haurra izaten lagundu zion emakume baten gurasoek taberna zuten; taberna ahizpak hartu zuen, errentan. Bera laguntzera joaten zen.

14. Gerrak hondatu zien tabernaren negozioa

- **Erref:** IRN-023/027
- **Iraupena:** 0:05:19. **Hasi:** 01:00:37. **Bukatu:** 01:05:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Politika » Gerra zibila (1936-1939)
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Auzoan portzelana lantegia egin zuten garai hartan, eta langile asko ibiltzen zen Ongi Etorri tabernan. Mahaietan ez zen zapirik jartzen. Ahizpa sukaldari ona zen. Gerra hasi zenean, miliziano asturiarrak joan ziren. Erreketeak sartu zirenean, ihesi joan ziren.

15. Ahizparen ibilerak, Bartzelonan

- **Erref:** IRN-023/028
- **Iraupena:** 0:03:50. **Hasi:** 01:05:56. **Bukatu:** 01:09:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Ahizpa Hendaiara joan zen familiarekin, taberna utzita. Handik Bartzelonara bidali zituzten. Trenbideko langile baten alarguna zenez, toki ona eman zieten bizitzeko editore baten jauregian. Bonbardaketa batean etxea txikitu zuten.

16. Gurasoekin geratu zen, baserrian, gerra garaian

- **Erref:** IRN-023/032
- **Iraupena:** 0:00:57. **Hasi:** 01:11:51. **Bukatu:** 01:12:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Anaia gazteena ezkonberria zen gerra hasi zenean, baserrira. Frantziara joan zen, gurasoak utzita; ez zuen gerrara joan nahi. Bera geratu zen etxean.

17. Irun erre egin zuten

- **Erref:** IRN-023/034
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 01:13:26. **Bukatu:** 01:15:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:

Irun erre egin zuten. Katean ez zuten etxerik erre, anaiek asturiarrei munizioa kendu zietelako. Astotxo batekin joaten ziren plazara.

18. Plazara saltzera; etxean argirik ez

- **Erref:** IRN-023/036
- **Iraupena:** 0:02:54. **Hasi:** 01:16:16. **Bukatu:** 01:19:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Baserría » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

Esnea, arrautzak, berdura eta fruta saltzen zituen plazan. Argirik ez zuten etxean sasoi batean. Urik ere ez zuten. Iturrira joaten ziren ur bila, uztarriarekin.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-08-15

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com